

سبیل علم و فن

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان :

بررسی فقهی و حقوقی اجرای وظایف عوامل امنیتی در حریم خصوصی

استاد راهنما:

دکتر علی بهرامی نژاد مغویی

پژوهشگر:

علی رورده

تابستان ۱۳۹۳

تقدیم به:

همسر و دو فرزندم که در مدت تحصیل به من یاری رساندند.

با تشکر:

از همه کسانی که در تحصیل علم و دانش همواره راهنمای من بودند

و همچنین کسانی که در نوشتن این تحقیق اینجانب را یاری نمودند خصوصا

جناب آقای دکتر بهرامی نژاد استاد راهنما که از تجربیات خود مرا بهره مند

نمودند تشکر و قدر دانی می نمایم.

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب علی رورده دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۱۰۶۲۵۳۸۸ در رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی که در تاریخ ۹۳/۰۶/۰۳ از پایان نامه خود تحت عنوان بررسی فقهی و حقوقی اجرای وظایف عوامل امنیتی در حریم خصوصی

با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام بدین وسیله متعهد می شوم :

۱. این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
۲. این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
۴. چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء :

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۳/۰۶/۰۳

دانشجوی کارشناسی ارشد علی رورده از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۸ بحروف هجده تمام و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۴	فصل اول کلیات
۵	۱-۱- بخش اول: طرح کلی تحقیق
۵	۱-۱-۱- بیان مسئله :
۶	۱-۱-۲- سوال های تحقیق :
۶	۱-۱-۳- فرضیه :
۶	۱-۱-۴- روش تحقیق :
۶	۱-۱-۵- پیشینه تحقیق :
۷	۱-۱-۶- ضرورت تحقیق:
۸	۱-۱-۷- سازماندهی تحقیق:
۸	۱-۲- بخش دوم: مفاهیم شناسی
۸	۱-۲-۱- مفهوم حریم :
۸	۱-۲-۲- تعریف لغوی حریم
۹	۱-۲-۳- تعریف اصطلاحی حریم
۱۰	۱-۲-۴- تعریف حریم خصوصی:
۱۲	۱-۲-۵- مصادیق حریم خصوصی:
۱۴	۱-۲-۶- حریم خصوصی جسمانی
۱۵	۱-۲-۷- حریم خصوصی اماکن و اشیاء:
۱۶	۱-۲-۸- حریم خصوصی ارتباطات (شامل تلفنی و مکاتبات)
۱۶	۱-۲-۹- حریم خصوصی اطلاعات:
۱۸	۱-۲-۱۰- تاریخچه حریم خصوصی :

۲۱	فصل دوم حمایت از حریم خصوصی
۲۲	۱-۲-بخش اول: از نظر فقهی
۲۲	۱-۱-۱-۲-مبانی حریم خصوصی در اسلام:
۲۳	۱-۱-۱-۲-۱-حرمت انسان
۲۴	۱-۱-۲-۲-۱-۲-کرامت ذاتی انسان:
۲۵	۱-۱-۲-۳-۱-۲-برای کرامت ذاتی انسان روایات زیادی وجود دارد:
۲۵	۱-۲-۲-چرا انسان برترین مخلوق است:
۲۶	۱-۲-۳-۱-۲-مصادیق حریم خصوصی در اسلام:
۲۷	۱-۳-۱-۲-۱-۳-ممنوعیت ورود به منازل بدون اجازه
۲۸	۱-۲-۳-۱-۲-آیات مربوط به ممنوعیت ورود بدون اجازه به منزل:
۳۰	۱-۲-۳-۳-۱-۲-روایات در مورد احترام منازل و ممنوعیت ورود به آن بدون اجازه:
۳۴	۱-۲-۴-۱-۲-ممنوعیت تجسس و تحسس و تفتیش در اسلام
۳۴	۱-۲-۴-۱-۲-۱-۴-معنای لغوی و اصطلاحی تجسس و تحسس:
۳۵	۱-۲-۴-۱-۲-۲-۴-ممنوعیت تجسس در اسرار خصوصی مردم:
۳۵	۱-۲-۴-۱-۲-۳-۴-آیات مربوط به ممنوعیت و حرمت تجسس
۳۹	۱-۲-۴-۱-۲-۴-۴-روایت مربوط به حرمت و ممنوعیت تجسس:
۴۳	۱-۲-۵-۱-۲-ممنوعیت سوء ظن
۴۳	۱-۲-۲-۲-بخش دوم: از نظر حقوقی
۴۳	۱-۲-۲-۱-۲-۲-حریم خصوصی در قوانین داخلی:
۴۴	۱-۲-۲-۱-۲-۱-۲-قانون اساسی:
۴۶	۱-۲-۲-۲-۱-۲-۲-قانون مجازات اسلامی
۴۸	۱-۲-۲-۳-۱-۲-۲-قانون آیین دادرسی کیفری:
۴۹	۱-۲-۳-۳-۱-۲-۲-بخش سوم: از نظر بین المللی

۴۹	۲-۳-۱-حریم خصوصی در قوانین بین المللی:
۵۱	۲-۳-۲-نگرشی گذرا به قوانین چند کشور در مورد حق حریم خصوصی:
۵۱	۲-۳-۱-حریم خصوصی در ایالات متحده امریکا:
۵۳	۲-۳-۲-حریم خصوصی در جمهوری ترکیه
۵۴	۲-۴-بخش چهارم:جواز نقض حریم خصوصی
۵۴	۲-۴-۱-جواز نقض حریم خصوصی در موارد معین:
۵۴	۲-۴-۲-عوامل توجیه کننده نقض حریم خصوص:
۵۸	۲-۴-۳-ضوابط و قواعد نقض حریم خصوصی:
۵۸	۲-۴-۱-قانونی بودن:
۵۹	۲-۴-۳-خودسرانه عمل نکردن:
۵۹	۲-۴-۳-ضرورت داشتن:
۶۰	۲-۴-۴-آموزش و آگاهی مردم از حق حریم خصوصی
۶۲	فصل سوم حریم خصوصی و عوامل امنیتی
۶۳	۳-۱-بخش اول:عوامل امنیتی و شرح وظایف
۶۳	۳-۱-۱-حریم خصوصی و عوامل امنیتی:
۶۳	۳-۱-۱-۱-قانون تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی - مصوب ۲۷ مرداد ۱۳۶۲
۶۸	۳-۱-۱-۲-اولین اساسنامه سپاه پاسداران
۷۳	۳-۱-۱-۳-نیروی انتظامی
۷۶	۳-۱-۱-۴-وظایف حراست
۷۹	۳-۱-۱-۵-به استناد شرح وظایف نیروی مقاومت بسیج سپاه مصوب مقام فرماندهی کل قوا ..
۸۰	۳-۱-۱-۶-اهداف و وظایف ارزیابی عملکرد، بازرسی و رسیدگی به شکایات
۸۳	۳-۲-بخش دوم :بررسی وظایف عوامل حکومتی در حریم خصوصی
۸۳	۳-۲-۱-از نظر فقهی:

- ۳-۲-۱-۱- شرطه وظایف زیادی را بر عهده داشته است. از آن جمله: ۸۵
- ۳-۲-۱-۲- وظایف محتسب ۸۷
- ۳-۲-۱-۳- مواظبت بر حفظ عفت و اخلاق عمومی جامعه و جلوگیری از تظاهر به فساد: ۸۷
- ۳-۲-۱-۴- نظارت بر بازار و بازاریان و خرید و فروش ها: ۸۷
- ۳-۲-۱-۵- نظارت بر امور درمانی، بهداشتی و مواد خوراکی: ۸۸
- ۳-۲-۱-۶- وظایف محتسب در حدود و تعزیرات شرعی: ۸۸
- ۳-۳-۱- بخش سوم: بررسی وظایف عوامل امنیتی از نظر حقوقی ۸۹
- ۳-۳-۱- نظام جمهوری اسلامی و حریم خصوصی ۸۹
- ۳-۳-۱-۱- عوامل امنیتی و حریم خصوصی منازل، اماکن و اشیاء: ۹۰
- ۳-۳-۱-۲- وظایف عوامل امنیتی در رابطه با منازل و اماکن اشخاص: ۹۲
- ۳-۳-۱-۳- جرایم مشهود: ۹۴
- ۳-۳-۱-۴- جرائم غیر مشهود: ۹۵
- ۳-۳-۱-۵- بازرسی از منازل و چگونگی انجام آن: ۹۷
- ۳-۳-۱-۶- نقض حریم منزل توسط ماموران: ۱۰۰
- ۳-۳-۱-۷- اصول کلی در تفتیش و بازرسی منزل: ۱۰۳
- ۳-۳-۱-۸- نحوه جمع آوری ماهواره ها ۱۰۸
- ۳-۳-۱-۹- تفتیش و بازرسی اشیاء: ۱۱۳
- ۳-۳-۱-۱۰- استدلالات حقوقی: ۱۱۶
- ۳-۳-۲- وظایف عوامل امنیتی در مورد ارتباطات: ۱۲۴
- ۳-۳-۲-۱- ضوابط صدور دستور بازرسی و تفتیش مراسلات عبارتند از: ۱۲۹
- ۳-۳-۲-۲- کنترل تلفن: ۱۳۱
- ۳-۳-۳- وظایف عوامل امنیتی در مورد حریم خصوصی جسمانی افراد: ۱۳۴
- ۳-۳-۳-۱- ضوابط حاکم بر توقیف و بازرسی اشخاص: ۱۳۵

- ۱۳۵.....۲-۳-۳-۳- توقیف و بازرسی با مجوز قضائی:
- ۱۳۶.....۳-۳-۳-۳- تفتیش و بازرسی از روی لباس:
- ۱۳۸.....۴-۳-۳-۳- تفتیش و بازرسی بدنی با درآوردن لباس:
- ۱۴۱.....۵-۳-۳-۳- تفتیش و بازرسی اندام های داخلی بدن:
- ۱۴۳.....۶-۳-۳-۳- توقیف و بازرسی بدنی بدون مجوز قضایی:
- ۱۴۴.....۴-۳-۳- وظایف عوامل امنیتی در رابطه با حریم خصوصی اطلاعات:
- ۱۴۵.....۱-۴-۳-۳- نحوه جمع آوری اطلاعات:
- ۱۴۸.....۲-۴-۳-۳- جرائم رایانه ای:
- ۱۵۲.....۳-۴-۳-۳- موارد نقض حریم خصوصی اطلاعات:
- ۱۵۳.....۴-۴-۳-۳- ضوابط و قواعد نقض حریم خصوصی اطلاعات:
- ۱۵۷.....۵-۳-۳- اصول لازم الرعایت از طرف مامورین در تفتیش و تجسس در حریم خصوصی افراد:
- ۱۵۷.....۱-۵-۳-۳- رازداری در تفتیش:
- ۱۵۸.....۲-۵-۳-۳- رعایت موازین قانونی، شرعی و اخلاقی:
- ۱۵۹.....۳-۵-۳-۳- بکارگیری از شیوه های متعارف در اجرای بازرسی:
- ۱۶۰..... نتیجه گیری:
- ۱۶۲..... فهرست منابع

مقدمه

انسان به انسانیت خود شریف و با ارزش است و دارای قدر و منزلتی است که نباید وسیله قرار گیرد که در آن قرآن کریم این قدر و منزلت تحت عنوان کرامت الهی لقد کرمانا بنی آدم (سوره اسراء آیه ۷۰) آمده است که منشاء کلیه حقوق انسانی است. انسان بر حسب سرشت خود شایسته بهره مندی از اختیار است و اکراه را نمی پذیرد و خداوند او را بر سرشت خودش حاکم ساخت. انسان ها بنا به فطرت خود قلمروهایی را محدوده خصوصی خودشان می دانند و در آن پناه می گیرند. در این پناهگاه امن خصوصی است که زندگی و حیات برای انسان میسر می شود و انسانیت معنا و مفهوم می یابد. شخصیت، آبرو، ناموس، خانه و محل کار و اموال جزء این قلمرو خصوصی می باشد.

انسان برای نظم روابط اجتماعی و مصونیت از تجاوز زورمندان ناگزیر شد حاکمانی را برگزیند و حکومت بر خود را بدست آن ها بسپارد و لیکن حریم شخصی خود را برای خودش محفوظ نگه داشته و دیگران را از ورود به آن ممنوع کرد و آن را جرم می داند. بر پایه این حق است که یک شخص می تواند مسائل شخصی زندگی خود را خارج از محدوده دسترسی دیگران نگه داشته و یا مسائل اطلاعاتی مربوط به خود را کنترل کند.

انسان در حریم شخصی خود مختار است و هیچ کس حق ندارد در این حریم او را مواخذه کند، چون به تنها کسی که باید پاسخ دهد خداوند است. چون او این آزادی را به او داده است او ستار العیوب است و عیوب بندگان خود را افشا نمی کند و همچنین به کسی هم اجازه نمی دهد و ممنوع کرده است که دیگران از گناهان درون حریم خصوصی او پرده بردارد. و آن را گناه بزرگی می داند. و خداوند با گشودن در رحمت و فرستادن پیامبران راه رشد و کمال و نیکویی را به انسان نشان داد. و همچنین راه طغیان و سرکشی از دستورات خداوند و آثار خشم خود را که گریبان گناه کاران را خواهد گرفت قد تبیین الرشد من الغی (سوره بقره آیه ۲۵۵) همچنین می فرماید: انا هدینا الی السبیل اما شاکرا اما کفورا (سوره الانسان آیه ۳) راه به انسان نشان داد تا او خود به اختیار خود یکی از دو راه شکران یا کفران را با آگاهی از پایان آن انتخاب کند. و انسان اگر با کرامت و شریف است به سبب

همین انتخاب است. اگر راه شکران را انتخاب کند از فرشتگان مقرب در گاه خداوند برتر است و اگر راه کفران و طغیان را انتخاب کند از درندگان و حیوانات پست تر است و روانه دوزخ می شود. انسان در حریم خصوصی خود نیز مبرا از خشم الهی نیست، پس چه خوب است که انسان را در حریم شخصی خود به خداوند سریع الحساب بسپاریم که رضوان او فردوس است و خشم او دوزخ، تا کلام را انتخاب کند.

انسان موجودی اجتماعی است و همواره می خواهد در میان انسانها زندگی کند. انسان دارای دو استعداد تنهایی و معاشرت جویی از زمان تولد است و با توجه به این استعدادها می تواند رفتارهایی را هم در خلوت و هم در جامعه ای که زندگی می کند پدیدار کند و در این دو عرصه همواره نگران آن است که مبدا دیگران با مزاحمتها و تعرضات خود امنیت خلوت و تنهایی او را حتی درون جامعه بر هم بزنند و به حریم امن او تجاوز کند. تحقیقات و مطالعات مردم شناسی نشان می دهد در تمام جوامع و در تمام زمانها و دوره ها حتی در جوامع ابتدایی قواعد اجتماعی وجود داشته که ورود به اماکن خصوصی را محدود کرده و حضور دیگران را در اماکن معینی ممنوع می دانسته است (محسنیان، ۴۱، ۱۳۸۳)

حریم خصوصی از جمله حقوقی است که انسانها به دلیل نیازهای شخصی از یک طرف به آن وابسته اند و از طرف دیگر به دلیل ضرورت زندگی جمعی مکلفند این حق را نسبت به دیگران به رسمیت بشناسند و این حق یک حق بنیادین و اساسی انسان است. اما امروزه با گسترش ابزارهای اطلاع رسانی و استفاده گسترده از اینترنت و در مجموع پیشرفت تکنولوژی این حق به یکی از چالش انگیزترین مسائل حقوق بشر تبدیل شده است و تجاوز در حریم خصوصی افراد به سرعت افزایش یافته و همین امر سبب شده است که دولت مردان به فکر تدوین قوانینی در جهت حمایت از حریم خصوصی افراد بیافتند. اما علی رغم توصیه های اکید اسلام در مورد این حق در سوره های مختلف قرآن در بسیاری از روایات و توجه نظام های حقوقی به این حق مسلم افراد، اما گاهی اوقات برای حفظ مصلحت نظام و نظم عمومی و جلوگیری از نقشه ها و توطئه های دشمنان و هم چنین برای کشف جرم و ادله و دستگیری شخص مرتکب جرم، لازم است حکومتها بر این حریم

خصوصی افراد نظارتی داشته باشند تا کیان و هستی جامعه اسلامی و همچنین حریم خصوصی افراد که ممکن است توسط دیگران نقض گردد به خطر نیفتد .

بنا بر این بر آن شدیم تا به بررسی فقهی و حقوقی عوامل امنیتی که از ماموران دولت هستند در رابطه با این حق حریم خصوصی بپردازیم. با فرض این که مشخص کنیم یکی از وظایف این ماموران حفظ امنیت جامعه می باشد ، در چه مواردی این ماموران دولت می توانند وارد حریم خصوصی اشخاص شوند و این حریم را نقض کنند در عین حالی که باید از این حریم حمایت شود و چه ضوابط و قواعدی را برای انجام وظیفه ای که به آن ها محول شده است رعایت کنند تا این حق افراد پایمال نشود و کمترین ضرر به حریم خصوصی افراد در این مواقع ضروری وارد شود. البته این در صورتی است که با مجوز قانونی وارد حریم افراد شوند در غیر قانونی مشمول قانون مجازات اسلامی می شوند .

فصل اول کلیات

۱-۱- بخش اول: طرح کلی تحقیق

۱-۱-۱- بیان مسئله :

انسان دارای حقوقی می باشد که یکی از آنها حریم خصوصی او می باشد که نباید مورد تعرض قرار گیرد و باید محترم شمرده شود و همچنین هر کس حق دارد از این حق خود در مقابل دیگران دفاع کند؛ بدان معنا که نگذارد دیگران از این حق او آگاهی پیدا کنند یا میزان آگاهی آنان را به حد اقل برساند، و این حق افراد باید در مقابل هر گونه تعدی تجاوزی مصون انگاشته شود و برای آن باید حد و مرزی مقرر شده باشد. ارآن طرف در بعضی مواقع ضروری نقض این حریم جاز می باشد و آن هم در مواقعی که با مصالح عمومی و امنیت کشور تزامم پیدا می کند. در این صورت عوامل امنیتی با هدف کشف جرم و دستگیری متهم می توانند وارد این حریم خصوصی افراد شوند. در عین حالی که وظایف عوامل امنیتی لازم الاجرا می باشد، حریم خصوصی افراد نیز باید محترم شمرده شود، در قالب ممنوعیت از تجسس و تفتیش اماکن و اشیاء و نامه ها و ارتباطات.

بنابر این حدود حریم خصوصی افراد با حدود اجرای وظایف عوامل امنیتی چه منافات و تعارضی با یکدیگر دارند؟ و از نظر فقهی و حقوقی چه احکامی بر آن مترتب می شود؟ و اجرای وظایف عوامل امنیتی چه تعارضی با احکام فقهی و حقوقی دارد؟ و چگونه می شود این تعارض را بر طرف کرد با توجه به محترم شمردن حدود هر یک از این ها؟

۱-۱-۲- سوال های تحقیق :

با توجه به محترم بودن حریم خصوصی افراد، آیا عوامل امنیتی می توانند وارد حریم خصوصی افراد شوند؟

۲- چگونه می توان تزامم بین حق حریم خصوصی ووظایف عوامل امنیتی را از بین برد؟

۳- محدودده وظایف عوامل امنیتی در رابطه با حریم خصوصی تا چه اندازه می باشد؟

۱-۱-۳- فرضیه :

۱- عوامل امنیتی می توانند همیشه وارد حریم خصوصی افراد شوند .

۲- عوامل امنیتی حق وارد شدن به حریم خصوصی افراد را ندارند .

۳- در بعضی از موارد که تزامم حقوق افراد و جامعه مطرح باشد برای حفظ حقوق مهم اجتماعی، عوامل امنیتی می توانند وارد حریم خصوصی افراد شوند .

۱-۱-۴- روش تحقیق :

این پژوهش مر بوط به حوزه علوم انسانی می باشد واز روش نظری استفاده شده است . ابتدا برای گرد آوری اطلاعات از روش کتابخانه ای استفاده می شود، بدان معنا که پس از فیش برداری از کتب و بررسی نظریات و ادله علما به جمع آوری اطلاعات پرداخته شد و هم چنین به تحقیقاتی که در رابطه بابعضی از عوامل امنیتی مثل حراست ، نیروی انتظامی ، بسیج در این رابطه انجام شده است توحه داشته است و علاوه بر منابع سنتی نظیر کتب و مجلات از منابع جدید مانند سایت ها و مجلات الکترونیکی نیز استفاده شده است .

۱-۱-۵- پیشینه تحقیق :

باید گفته شود تحقیقاتی که در این زمینه به رشته تحریر در آورده شده است گر چه از نظر محتوا و مضمون با ارزش است اما تحقیقات صورت گرفته بیشتر در مورد خود حریم خصوصی می باشد و در در خصوص وظایف عوامل امنیتی در این رابطه مطلبی نوشته نشده است .از جمله تحقیقاتی که در رابطه با حریم خصوصی صورت گرفته است،حمایت از حریم خصوصی در جریان تحقیقات مقدماتی می باشدکه توسط سرکار خانم مائده میر شمش شهشهائی در پایان نامه کارشناسی ارشد از

دانشگاه تهران به آن پرداخته است. همچنین مقالاتی در رابطه با حریم خصوصی در نشریات تخصصی و روزنامه ها توسط اهل فن نوشته شده که در جای خود بسیار با ارزش هستند. ضمناً از نمونه مقالاتی که از آنها استفاده شده در منابع و مواخذ از آنها نام برده شده است.

۱-۱-۶- ضرورت تحقیق:

حق حریم خصوصی در غرب مورد توجه خاص حقوقدانان قرار گرفته است و حریم خصوصی پدیده حقوقی در مغرب زمین است و ریشه در آزادی های اجتماعی در غرب دارد. دین مبین اسلام که برای تمامی ابعاد زندگی انسان برنامه و احکام خاصی وضع نموده است در این زمینه نیز ضروری است برای مشخص شدن دیدگاه اسلام در خصوص حق حریم خصوصی با توجه به آیات، روایات و سنت پیامبر اسلام، همچنین آراء و نظرات علمای دین در مورد این حق با عناوین مختلف آن پرداخته شود. در جامعه ما این حق در معرض آسیب قرار دارد و بررسی ابعاد فقهی و حقوقی برای جلوگیری از افتادن به یک ورطه اخلاقی ضروری است. در قوانین داخلی با بیان و حمایت ناچیز از برخی مصادیق آن اکتفا شده است، و در بعضی موارد مسکوت مانده است و فقط در اصل های قانونی ۲۰-۲۲-۲۵ قانون اساسی این حق را مصون می دارد.

همچنین این حریم خصوصی گر چه در مواقعی ضروری نقض آن لازم می باشد اما ماموران دولت گاه خود سرانه و بدون مجوز قانونی این حق را مورد تعرض قرار می دهند. مانند دستورالعمل های ۲۰ ماده ای نیروی انتظامی به کافی نت ها که خود نوعی نقض حریم خصوصی دیگران می باشد. (در مبحث بعدی در مورد این موضوع بحث خواهد شد) در صورتی که اصل بر ممنوعیت تعرض این حق می باشد. هدف نهایی از این پژوهش این است که در عین حمایت از حریم خصوصی افراد روشن شود در چه صورتی این حق می تواند از طرف دولت نقض گردد تا موارد استثناء مضیق باشد و موجب تخصیص اکثر نشود و این حریم افراد که ریشه در کرامت انسان دارد خود سرانه یا به واسطه عدم صراحت در قانون نقض نگردد.

۱-۱-۷- سازماندهی تحقیق:

در این تحقیق ابتدا سعی بر آن شده است که یک تعریفی از حریم خصوصی و تعاریفی که از سوی سایرین شده است بیان شود و انواع مصادیق حریم خصوصی و تعریف هر یک از آن ها و تقسیم بندی مناسبی از حریم خصوصی ارائه گردد، تا بتوان بنای تحقیق را بر آن نهاد. این تحقیق در سه فصل صورت گرفته است:

فصل اول: که شامل دو بخش، طرح کلی تحقیق و مفاهیم شناسی می باشد.

فصل دوم: که شامل چهاربخش، حمایت از حریم خصوصی از نظر فقهی و حقوقی و بین المللی و جواز نقض حریم خصوصی در موارد معین مورد بررسی قرار گرفته است

فصل سوم: که شامل سه بخش ۱- عوامل امنیتی و شرح وظایف ۲- بررسی وظایف عوامل امنیتی در حریم خصوصی از نظر فقهی ۳- بررسی وظایف عوامل امنیتی در حریم خصوصی از نظر حقوقی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. که روشن شود آیا حمایت کافی از حریم خصوصی در این مرحله صورت گرفته یا خیر. آیا مقررات موجود که اجازه تفتیش و بازرسی و یا مکاتبات افراد را می دهند به اندازه کافی دقیق و مضیق هستند تا اطمینان حاصل شود که اساس این حق حریم خصوصی را زیر سوال نمی برند.

در این تحقیق موضوعات خاص مربوط به آیین دادرسی کیفری از جمله تفتیش منزل بررسی ارتباطات و اطلاعات و نیز تفتیش بدنی افراد را مورد بررسی قرار می دهد.

۱-۲- بخش دوم: مفاهیم شناسی

۱-۲-۱ مفهوم حریم :

« حریم یک معنای روشن و خاصی ندارد و تعابیر مختلفی برای رساندن معنای آن بکار رفته است.»

(بشیری و دیگران، ۲، ۱۳۹۰)

۱-۲-۲- تعریف لغوی حریم

حریم واژه ای است عربی که لغت پژوهان معانی متفاوتی برای آن ذکر کرده اند اما مجموع عبارت

آنان حول یک محور مشترک است و آن این است که حریم پیرامون و اطراف یک ملک است که استفاده دیگران از آن ممنوع است.

حریم بر وزن فعیل از ریشه (حرم) به معنای محدوده، باز داشته شده، حرم، گرداگرد، دور و بر، حوالی و اطراف است. (بشیری و دیگران، ۲، ۱۳۹۰)

دکتر معین در فرهنگ فارسی خود حریم را در «آنچه از پیرامون خانه و عمارات که بدان متعلق باشد، مکانی که حمایت و دفاع از آن واجب است و جمع آن حرم - احرام - احاریم می باشد تعریف کرده اند.» (معین، ۱۳۵۲، ۱۳۶۳)

در لغت نامه دهخدا در باره ی حریم آمده است: «حریم به معنای باز داشت کرده و حرام کرده شده است که مس آن جایز نیست چیزی که حرام باشد و دست بدان نتوان زد.» (دهخدا، ۵۰۳، ۱۳۳۰)

۱-۲-۳-تعریف اصطلاحی حریم

مرحوم علامه حلی نویسنده کتاب تذکره الفقهاء به این صورت حریم را تعریف کرده اند: «حریم اشاره به مکان های نزدیکی دارد که برای کمال انتفاع (از ملک مامور) نیاز به آنها می باشد مثل جاده ها، محل جاری شدن آب، محل ریختن خاک و امثال اینها.» (علامه حلی، ۴۱۳، ۱۴۱۴)

صاحب کتاب (العین) هم نوشته است «حریم چیزی است که مس آن حرام شده است و نباید نزدیک آن شد و اعراب در موسم حج وقتی وارد حرم می شوند لباس هایشان را در می آورند تا وقتی در حرم بودند آن را نمی پوشند.» (فراهیدی، ۱۴۱۴، جلد ۲۲۲، ۳)

در تاج العروس زبیدی درباره حریم آمده است: «حریم آن چیزی است که حرام شده است و نباید آن را مس کرد. حریم در اصل پیرامون چیزی از حقوق و منافع آن است مانند خانه ...» (زبیدی، ۱۳۶۸، ج ۲۲۲، ۱)

و سر انجام برخی دیگر در تعریف حریم گفته اند: «حریم به معنای منع و ممانعت و مصدر آن حرمان است و از نظر احترام و حرمتی که افراد باید نسبت به معمول داشته و به آن تجاوز نکنند، حریم نامیده شده است.» (شریف، ۱۳۴۰، ج ۱۸۰، ۲)